

Rajattu lääkkeenmääräämisoikeus

Tehy ry:n näkemyksiä Sosiaali - ja terveysministeriön asiantuntijatyöryhmälle rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden toteutumisesta.

Lääkkeen määräämisen toimivuus

Tehy ry näkee sairaanhoitajien lääkkeenmääräämisoikeuden erittäin kannatettavana toimintana ja siitä saatuja kokemuksia hyvinä niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti. Lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyden omaavien sairaanhoitajien yksi keskeisimpiä hoitotyön osa-alueita on potilaan hoidon arviointi, tutkiminen, neuvonta ja jatkohoito-ohjeiden antaminen. Lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyden omaavilla ammattilaisilla on peruskoulutukseen liittyvää potilasohjausta ja täydennyskoulutuksen tuomaa lisäosaamista lääkkeiden käyttötarkoituksesta ja käytöstä. **Tehy ry** pitää tärkeänä potilaan saamaa kokonaisvaltaista ja turvallista hoitoa. Itsenäiset hoitajavastaanotot sellaisten sairaanhoitajien toimesta, joilla on myös lääkkeenmääräämisen erikoispätevyys, on yksi keino moniammatillisen työnjaon kehittämisessä ja osaamisen täysimääräisessä hyödyntämisessä potilaiden tarpeista lähtien. Toimintatapa on asiakaslähtöinen ja kustannustehokas. Oikeus sairaanhoitajan lääkkeenmääräämiseen on vain osa sairaanhoitajan tekemää potilaan kokonaisvaltaista hoidon arviointia ja hoidon toteuttamista.

Tehy ry pitää tärkeänä, että organisaatiossa on selkeät toimintaohjeet, jossa sairaanhoitajan lääkkeenmääräämiseen liittyvät käytännöt on avattu (esim. lääkärin konsultaatiomahdollisuudet, riskipotilaat, potilaiden edelleen lähettäminen), työnjaon periaatteet sovittu ja riskit arvioitu. Toimivat käytännöt takaavat taloudellisesti ja toiminnallisesti tehokkaita palveluita, joissa potilaat ohjautuvat oikein sairaanhoitajan vastaanotolle. Toiminnan tuloksellisuutta ei voida mitata kirjoitettujen reseptien määrällä vaan toiminnan kokonaisuuden kautta mm. siten, että potilaan asiat tulevat hoidetuksi mahdollisimman tehokkaasti, oikea-aikaisesti, turvallisesti ja laadukkaasti. Tällöin lääkärin työpanosta voidaan ohjata muiden potilaiden hoitamiseen.

Toiminnan esteinä **Tehy ry** näkee organisaatioissa tapahtuvat henkilömuutokset. Avainhenkilön (johtava lääkäri, ylihoitaja) vaihtuessa sairaanhoitajan lääkkeenmääräämiseen panostettua osaamista ei välttämättä tunnisteta ja se jää käyttämättä. Tilanne voi johtaa työntekijän turhautumiseen ja organisaation hukka investointiin. Toiminnan esteeksi ovat myös nousseet pitkäaikaispotilaille tehtävän hoitosuunnitelmien puuttuminen, mikä estää sairaanhoitajaa toteuttamasta potilaan kokonaisvaltaista hoitoa vastaanotollaan, sisältäen mahdollisen lääkkeenmääräämisen.

Tehy ry pitää tärkeänä, että laajennettujen tehtävän kuvien osalta työnvaativuudesta ja muusta palkkaukseen sekä tehtäväkuvien laajentamiseen liittyvistä asioista sovitaan ennen toiminnan aloittamista, kuten koulutuksesta ja konsultoinnista. Sairaanhoitajan lääkkeenmääräämiseen liittyvää laajennettua tehtävää ei voi toteutua, mikäli em. asioita ei ole sovittu. Näiden asioiden kuntoon

saattaminen on haaste työmarkkinaosapuolille sekä paikallisille työnantajille, mutta ei mahdoton, ainakin työntekijäpuolella tähän löytyy valmiutta.

Lääkkeenmääräämisen piiriin kuuluvat palvelusektorit, ammattiryhmät ja lääkkeet

Lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyteen liittyvä toiminnan hyödyntäminen on edennyt hitaasti. **Tehy ry** näkee, että saatujen kokemusten perusteella tätä toimintatapaa tulee kehittää ja hyviä käytäntöjä levittää koko maahan. Toimintaa voidaan laajentaa harkitusti muillekin ammattiryhmille, mikäli niissä työnjaolliset toimintatavat sitä edellyttävät, esim. fysioterapeuteille TULES –vastaanottojen osalta. Myös suun terveydenhuollon osalta tätä toimintaa tulee kehittää.

Tehy ry:n mielestä on syytä arvioida toiminnan laajentamista myös vanhustenhuoltoon ja kotisairaanhoidon tietyiltä osin sekä joillakin edellytyksillä myös yksityissektorille, kuten julkisen ja yksityisen yhteiset yritykset sekä työterveyshuolto. Sosiaali- ja terveystieteiden järjestämisessä tulee muutoksia, joten näemme rajatun lääkkeenmääräämisen tuovan mahdollisuuksia lähipalvelujen taloudellisesti kannattavalle tuottamiselle hoitajavastaanottojen kautta.

Tehy ry:n lääkkeenmääräämisjaoston vastausten perusteella tämän hetkistä lääkelistaa olisi tarkoituksenmukaista laajentaa mm. infektiolääkkeiden määrääminen ihon hoitoon, poskiontelotulehdusten ja korvakäytävätulehdusten hoitoon, ehkäisyvalmisteiden ikärajan nostaminen, diabeetikoille tarkoitettujen lääkkeiden ja rokotteiden lisääminen. **Tehy ry** näkee tarpeellisena, että lääkelistalla olevien lääkkeiden käytettävyyttä, ajantasaisuutta ja uudistumista arvioidaan säännöllisesti käypä hoito suositusten mukaisiksi. Myös mahdollisuus rokotustarpeen määrittämiseen puhelinkeskustelun perusteella lisää toiminnallista joustavuutta, jolloin potilaan ei tarvitse käydä kuin kerran vastaanotolla.

Lääkkeenmääräämisen edellyttämä koulutus ja sen rahoitus

Tehy ry pitää tärkeänä, että sairaanhoitajan lääkkeenmääräämiskoulutus toteutetaan yhteistyössä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Korkealaatuisella koulutuksella varmistetaan potilaan saaman hoidon laatu ja potilasturvallisuus. Koulutuksen rahoituksen tulee olla kestäväällä pohjalla. Siihen tarvitaan valtion tukemaa erillisrahoitusta kuten lääkäreiden erikoistumiskoulutuksessa ja työnantajan sitoutumista. Koulutuksen tulee olla valtakunnallisesti yhtenäistä, valtioneuvoston asetuksen (VN 1089/2010) mukaista. Koulutukseen pääsyn pääasiallisena esteenä on ollut se, että työnantaja ei ole puoltanut koulutukseen osallistumista eikä ole sitoutunut maksamaan osallistumista. **Tehy ry** edellyttää, että työnantaja maksaa ne koulutukset, joita toiminta edellyttää eli myös tämän lääkkeenmääräämisen

erikoispätevyyskoulutuksen. Tehy ry pitää tärkeänä, että sairaanhoitajan lääkkeenmääräämisen osaamisen säilyminen varmistetaan säännöllisellä täydennyskoulutuksella. Täydennyskoulutusta edellyttävät terveydenhuoltolaki (1326/2010), laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994) ja täydennyskoulutusasetus (STM1194/2003).

Helsinki 24.10.2014

Rauno Vesivalo
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja:

Kaija Ojanperä, työympäristöasiantuntija, Tehy ry

kaija.ojanpera@tehy.fi, gsm: 040-5969171